Dodatek prasowy IPN oraz „Gościa Niedzielnego” – „Czas odwagi. 100. rocznica I powstania śląskiego – sierpień 1919 r.”

Polecamy dodatek prasowy Instytutu Pamięci Narodowej oraz „Gościa Niedzielnego”, który ukazał się 18 sierpnia 2019

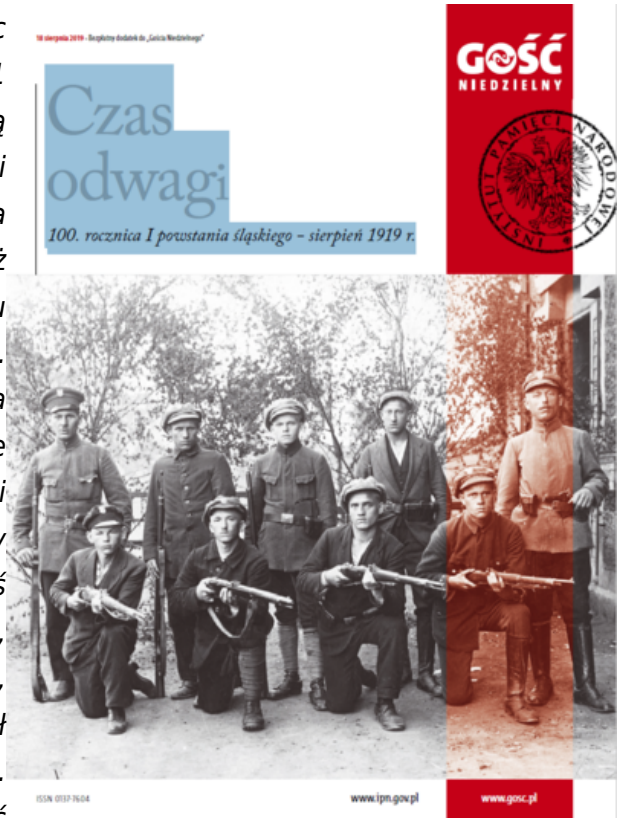

W historii walk o kształt granic Rzeczypospolitej w latach 1918–1921 powstania śląskie wydają się logiczną ciągłością, a ich rezultat w postaci przyłączenia do Polski części Górnego Śląska czymś najzupełniej oczywistym. Z tego też powodu powstania wydają się jednym z kilku konfliktów o charakterze lokalnym. Tymczasem przynależność państwowa Górnego Śląska do Polski po I wojnie światowej nie była sprawą ani oczywistą, ani lokalną. Dla Niemiec oddanie choćby jednego skrawka to było coś niewyobrażalnego. Staje się to zrozumiałe, gdy uzmysłowimy sobie, że chodzi o obszar, który już przez sześć wieków nie był związany z ziemiami Rzeczypospolitej. Dopiero w drugiej połowie XIX w. dość jednorodne pod wieloma względami społeczeństwo Górnego Śląska za sprawą polityki kulturkampfu podzieliło się na dwie grupy narodowe – polską i niemiecką. Nastąpił niezwykły rozwój polskich organizacji o charakterze kulturalnym, sportowym, a w szczególności religijnym. Animatorzy tego niezwykłego przebudzenia – jak np. ks. Józef Szafranek, Karol Miarka, ks. Konstanty Damrot, Adam Napieralski – nie odgrywali jednak znaczącej roli w polityce Rzeszy, a wybuch I wojny światowej przytłumił polskie nastroje na Górnym Śląsku. Odżyły one w obliczu klęski Niemiec.

Ale jeszcze u schyłku wojny Wojciech Korfanty, kiedy w swoim płomiennym przemówieniu w Reichstagu zażądał przyłączenia do powstającej Polski wszystkich ziem polskich zaboru pruskiego oraz Górnego Śląska, naraził się na oskarżenia, że zamierza „jak najboleśniej zranić naród niemiecki". Jednocześnie trzeba pamiętać, że Górny Śląsk dla Rzeszy był jednym z dwóch – obok Zagłębia Ruhry – okręgów przemysłowych i powojenne Niemcy nie wyobrażały sobie bez niego nie tylko spłacenia nałożonych kontrybucji, ale w ogóle funkcjonowania gospodarki samych Niemiec. Chodziło zatem o „perłę" – nie tylko w koronie Rzeczypospolitej, ale także w nie mniejszym stopniu w koronie Rzeszy. Pierwsze z trzech powstań śląskich – trwające od 17 do 26 sierpnia 1919 r. – pokazało, jak daleka wciąż była droga do Polski.

***Wstęp* do dodatku dr. Andrzeja Sznajdera,**
dyrektora Oddziału IPN w Katowicach

PLIKI DO POBRANIA

Dodatek prasowy „Czas odwagi. 100. rocznica I powstania śląskiego – sierpień 1919 r.". (pdf, 707.54 KB) 20.08.2019 08:43